

Christian Haller

BREHY (Text pre Aqua Phone 2022)

Ách, brehy! Spomínate si na všetko,
čo sa popri vás plaví, za tie dni, roky,
tisícročia dejín nášho kontinentu?

Spomínate si na moju rodinu, ktorá v roku 1927
prišla loďou z Giugiu a plavila sa tadiaľto?
Museli opustiť Rumunsko a
moja mama hľadela na Biserciu, veľký dóm;
starý otec, inžinier sa pozrel do výšky na most,
ktorý práve dostavali, na jeho oceľovú konštrukciu,
a stará mama túžobne hľadela na štúrovské domy,
rada by konečne mala pod elegantnými topánkami pevnú zem.

Ách brehy! Spomínate si na tie dni vtedy,
keď som sa ja sám na vás pozeral v rokoch pliahy
zhora z Dómu:
Chceli mi ukázať, kde sa Dunaj ohýba v kolenách
skláňajúc sa pred krásou krajiny
a môj sprievodca Gábor povedal, ako je dobre,
že už nie sú hraničné kontroly a
ľudia z oboch brehov sa spolu vzájomne miešajú.

Ách, brehy! Spomínate si na to, čo popri vás prechádza
zo súčasnosti do minulosti,
aspoň vy zachyťte to, čo nepolapiteľne plynie
ako život, ako čas? Povedzte mi to ponad vodu!

„My si nespomíname tak, ako vy ľudia, nepamätáme si vás
a vaše činy a skutky, ktoré sa vo vašich hlavách menia na obrazy –
Naše spomínanie sa zachytáva v piesku, na drobných pohyblivých čiastočkách,
na naplavenej pôde a odumretých rastlinách.
Na týchto najmenších čiastočkách sa zachytí niečo z prúdov,
čo ich nanáša, naplaví a usadí sa, to nám prezrádza
tok a prúdenie a ustavičná premena.
Spomínanie rastie vo vrbach, trstí, topoľoch,
do výšok z kríkov, vynáša naše spomienky na svetlo
v lístí a keby ste vedeli rozlúštiť, čo je napísané
v listoch, ktoré sa každú jeseň rozletia, našli by ste tam aj to,
čo by vám nikdy neprišlo na um:

*Zdanlivo rovnomerný tok pozostáva z množstva rôznorodých prúdení,
vlnobití, vírení, špl'achotov a šumení. Voda naráža na brehy
smerom nahor, inde sa týči z hĺbky do spenenej kupoly,
o kúsok ďalej klesá, tam sa oškiera a trie o seba, zanechávajúc
reťaz vírov, vsakujúcich kráterov. Prúd je krajina, z ktorej
sa vynárajú vrchy a klesajú údolia, vrezávajú sa do nej
priepasti a naplňajú sa roviny.*

Toto je spomínanie, ktoré vám prinášame my, brehy, stále znova.
My sme brány tiahnuce sa oboma stranami veľtoku,
ktorými sa rôznorodý, neustále sa meniaci pohyb
vody pretvára na zem a krajinu: na roviny,
údolia a vršky –oni sú výsledkom tvorivej sily rieky,
ktorú za celé tie storočia nič nezastaví.“

Ách, vy brehy! Takže vy nie ste hranicou? Ale stredom

krajiny, spolu s riekou? A prostredníctvom
vášho spomínania a činnosti vzniklo to, pred čím padáme na kolena
ako je Dunaj pri Štúrove a Esztergome?

Vy ľudia, ktorí staviate mosty a domy a privysoké dómy,
počúvajte! Sme dvojčatá, hlboko v duši spojené.

Pre vás ľudí sme však ako veľké uši, ktoré sú ochotné
si vás vypočuť:

Rozprávajte vode a budete sa navzájom počuť.

Rozprávajte vode a budete načúvať zvukom.

Rozprávajte vode a budete si rozumieť.

Venované Janke Gefferthovej

Christian Haller, 12. 12. 2021

Preklad do slovenčiny Elvíra Haug január 2022